

El premi de narrativa «El lector de l'Odissea», un peculiar club de lectura

Quim Jubert (Llibreria Odissea)

A començaments de 1999, coincidint amb els primers cinc anys de singladura, la gent de la llibreria l'Odissea, en plena complicitat amb l'Isidor Cònsul —que acabava de ser nomenat director editorial de Proa— ens vam proposar emprendre una nova i agosarada travessia en el camp de les lletres a Catalunya: convocar un premi anual de narrativa en català intitulat «El lector de l'Odissea», un premi que es particularitzés de la resta de concursos literaris que es convoquen a Catalunya per atorgar al lector —l'objecte passiu de tota la indústria editorial— un paper molt més actiu i rellevant. És a dir, per implicar els lectors no tan sols en el procés de selecció de les obres i en el veredict final del premi, sinó també en el seu finançament, per tal d'aconseguir que siguin els mateixos lectors els qui puguin decidir per una vegada a l'any quina obra ha d'arribar al taulell de novetats de les llibreries.

Per tal de fer realitat aquesta idea vam crear un Consell de Cent Lectors que en el decurs de dues fases de lectura, i per mitjà de grups de vuit o deu persones, fa la tria de les obres finalistes i nomena dos representants per tal que formin part del jurat final, el qual també està format per escriptors i crítics. En les diferents convocatòries han passat pel jurat del premi, entre altres, Emili Teixidor, Pep Albanell, Jesús Castillo, Joan-Josep Isern, Vicenç Villatoro, Sebastià Alzamora, Margarida Aritzeta, Oriol Pi de Cabanyes, Àlex Broch i Joan Agut. Aquesta fórmula ens ha permès poder configurar en cada edició del certamen un jurat final que contrasti l'opinió dels especialistes amb la dels lectors, dues opinions que en molts casos divergeixen estrepitosament, i acabar premiant obres de contrastada qualitat pel fet d'haver superat aquest doble filtre.

Un premi net, transparent i participatiu.

A banda de la seva aposta per la participació activa dels lectors, la convocatòria d'aquest premi de narrativa també tenia i continua tenint per objectiu el foment de la creació literària en català, afavorir la descentralització dels grans mecanismes promocionals del món de les lletres catalanes i projectar culturalment la capital de l'Alt Penedès més enllà de l'àmbit estrictament local i comarcal. Però, a més a més, com que el naixement del Premi de Narrativa «El lector de l'Odissea» també va coincidir en un moment en què els premis literaris en general estaven sent fortament qüestionats, el que vam voler posar en marxa és un premi que garantis la netedat i la transparència absoluta en tot el procés. Per aquest motiu, les obres s'han de presentar amb pseudònim i els lectors desconeixen qui les ha escrit. D'aquesta manera, el Consell de Cent Lectors pot actuar sense cap mena de condicionant o de pressió i pot opinar sense complexos.

Pel que fa a la dotació del premi —que va ser de 9.000 euros durant les quatre primeres edicions—, l'any 2003 va ascendir fins als 12.000 euros i, actualment, és de 13.000 euros. Aquest premi en metàl·lic, que es completa amb l'edició de l'obra guanyadora per part de l'editorial Proa, és aportat per la Fundació Enciclopèdia Catalana, per l'Ajuntament

de Vilafranca i pel Consell de Cent Lectors, que posa 3.000 d'aquests 12.000 euros a partir d'aportacions individuals de 30 euros, mentre que "la Caixa" figura com a entitat col·laboradora.

Per a la gent de la llibreria l'Odissea, haver impulsat un premi literari d'aquesta naturalesa resulta altament gratificant per molts motius. Alguns ja els hem esmentat, però n'hi ha d'altres que també considerem oportú de recordar de tant en tant. Així, pensem que enmig de l'aclaparadora allau de novetats que envaeix les llibreries, aquest premi proporciona als lectors catalans un fabulós sistema per rendibilitzar el seu principal capital, que és el temps. Com que llegir llibres consumeix un temps que a vegades és difícil de trobar, el que cal és encertar en la tria i el Premi «El lector de l'Odissea» ofereix una brúixola infal·lible. No en va, l'obra que fem arribar a les prestatgeries de totes les llibreries dels Països Catalans és una obra elegida per un centenar de lectors i aquesta és la millor garantia d'una bona i enriquidora lectura.

Xarxa de relacions que ultrapassa l'àmbit professional

D'entre les virtuts del premi, i allò que l'ha convertit en veritable fenomen social, també caldria esmentar la xarxa de relacions que s'estableix entre i amb els membres del Consell de Cent Lectors, els quals acaben configurant una mena de família lectora que té la llibreria com a lloc de trobada i de referència. Igualment, la relació que s'estableix entre els lectors i la llibreria genera una capacitat de convocatòria i un potencial participatiu que resulta molt útil de cara a l'organització d'actes culturals en la pròpia llibreria, com ara la presentació de llibres, cicles monogràfics sobre literatura, projeccions cinematogràfiques o, fins i tot, concerts musicals o representacions teatrals.

Però el cert és que més enllà de la fidelització d'un determinat col·lectiu de clients i de convertir la llibreria en un centre difusor de cultura que hem aconseguit impulsant una iniciativa d'aquesta naturalesa, la convocatòria del premi ha comportat l'enfortiment d'unes relacions personals que, en el cas de la gent de l'Odissea, ultrapassen l'àmbit estricte de l'activitat entre professionals i usuaris d'un servei per esdevenir autèntiques i desinteressades relacions d'amistat. La prova és que en determinats moments de l'any (Nadal, Sant Jordi, etcètera) alguns d'aquests lectors s'ofereixen per ajudar-nos a la llibreria i que, durant l'any, compartim diverses activitats de lleure en família.

Socialització de la lectura i enfortiment de criteri

Per altra banda, i des del punt de vista de les persones que participen en la lectura i la selecció de les obres que concuren al premi, una tasca que sempre han desenvolupat amb una actitud extremadament responsable, honesta i exigent, aquest premi permet viure l'experiència única de convertir una activitat tan privada i individual com la lectura en una enriquidora vivència col·lectiva, en un exercici

polièdric d'apropament al text. No en va, permet ampliar el punt de vista sobre una obra, descobrir aspectes que han passat desapercibuts, contrastar criteris, compartir vivències i experiències, etcètera. Després d'aquest procés, un procés que té molts punts de contacte amb l'activitat que desenvolupen els clubs de lectura nascuts al si de les biblioteques, estem convençuts que el lector en surt clarament enfortit pel que fa al seu gust i al seu judici literari. S'ha adonat que qualsevol text està obert a les més diverses lectures i interpretacions, que és el lector, amb la seva càrrega cultural i vivencial, qui completa el sentit d'una obra, ja que tan sols és amb el receptor que una obra adquireix vida i, en fi, s'adona que la seva opinió pot ser tan vàlida com la de qualsevol altre.

Tan positiva ha resultat fins ara aquesta experiència que en aquesta darrera edició del Premi de Narrativa «El lector de l'Odissea», i gràcies a un conveni de col·laboració assolit amb el Centre de Normalització Lingüística de l'Alt Penedès, s'han incorporat al Consell de Cent Lectors un grup avançat d'alumnes de català, una part dels quals són nouvinguts a casa nostra. L'objectiu d'aquesta incorporació era refermar el molt lloable esforç d'integració cultural i social que està duent a terme aquest grup d'alumnes i ajudar-los a consumir la seva decisió d'incorporar-se plenament a l'ús normalitzat del català. I em sembla que no solament hem aconseguit tot això, sinó que la seva aportació al debat ha estat molt enriquidora per a tothom.

Llançament d'autors novells

A tot el que fins ara s'ha dit, encara s'hi hauria d'afegir el paper que està jugant aquest premi en el llançament d'autors més aviat novells que, després, han rebut altres guardons i ja s'estan fent amb un lloc de relleu en el panorama literari català. En aquest sentit, cal recordar que els títols i els autors de les obres premiades en les vuit convocatòries són els següents: Albert Mas-Griera amb *La ciutat dels àngels* (1999), Jordi Font Agustí amb *Contracorrent* (2000), Jordi de Manuel amb *Disseccions* (2001), Jordi Cabré amb *La pregària del diable* (2002), Vidal Vidal amb *Com és que el cel no cau* (2003), Llorenç Capdevila amb *Ànima de llop* (2004), Xavier Renau amb *L'engany de Casp* (2005) i Neus Canyelles amb *L'alè del búfal a l'hivern* (2006). Les cinc primeres obres han estat publicades per Edicions Proa en la seva col·lecció Beta, mentre que la guanyadora d'enguany sortirà publicada el proper mes de gener a la col·lecció A tot vent.

Així doncs, per bé que en un principi el premi «El lector de l'Odissea» no va néixer especialment amb l'afany de fidelitzar una clientela, després de vuit anys hem de reconèixer que també ha funcionat com una eficaç eina de consolidació del nostre projecte empresarial. I és que si partim de la premisa que un llibre val el mateix a qualsevol llibreria, ja que està emparat per la llei del preu fix, l'esforç que havíem de fer com a impulsors d'una llibreria de nova creació a fi d'obrir-nos pas en el si

d'un mercat com és el de Vilafranca, farcit d'establiments fundats molt anteriorment a nosaltres, s'ha vist molt reforçat per l'impacte social i cultural d'aquest premi. En conseqüència, a més de procurar oferir més i millors serveis als lectors (fons informatitzat, gestió ràpida de comandes, assessorament personalitzat, recerca de llibres exhaurits, àmplia oferta de novetats de tots els gèneres editorials, etcètera), aquest premi ens ha acabat convertint en la llibreria de referència a Vilafranca i a l'Alt Penedès, i en una llibreria reconeguda arreu de Catalunya pel seu dinamisme i per la seva capacitat emprenedora. De fet, la mateixa consolidació de l'Odissea ja es va traduir l'any passat amb la posada en marxa d'una editorial de clara vocació cultural, Edicions i Propostes Culturals Andana, que ja ha tret al mercat un bon grapat de llibres molt ben acollits pels lectors i pels mitjans de comunicació (*El nuevo Pascual* de Francesc Pujols o *La ben nascuda* de Rodolf Llorens) i esperem continuar impulsant noves iniciatives que enriqueixin el panorama de les lletres al Penedès i a Catalunya.